

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра публічного управління та підприємництва (№ 601)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

Валентина КУПРІЯНОВА

(підпис)

(ім'я та прізвище)

«08» вересня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ОБОВ'ЯЗКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теоретичні основи товарознавства

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Галузі знань:

07 «Управління та адміністрування»

(шифр і назва галузі)

Спеціальності:

076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

(код та найменування спеціальності)

Освітня програма:

Експертиза товарів та послуг

(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Харків 2022

Робоча програма з навчальної дисципліни «Теоретичні основи товарознавства» для студентів за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за освітньою програмою «Експертиза товарів та послуг».

«01» серпня 2022 р., 12 с.

Розробники:

Старший викладач каф. 601 Вікторія СЕРЕДЕНКО

—

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри 601 публічного управління та підприємництва

Протокол № 1 від «31» серпня 2022 р.

Завідувач кафедри 601

д. держ.упр., проф.
(науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Вероніка КОВАЛЬЧУК
(ініціали та прізвище)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

Представник студентського самоврядування від факультету № 6

Катерина БОЦУЛА
(підпис) (ім'я та прізвище)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни (денна форма навчання)
Кількість кредитів – 4,5	Галузь знань <u>07 «Управління та адміністрування»</u> (шифр і найменування) Спеціальність <u>076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»</u> (код і найменування) Освітня програма <u>Експертиза товарів та послуг</u> (найменування) Рівень вищої освіти: <u>перший (бакалаврський)</u>	Цикл професійної підготовки
Кількість модулів – 1		Навчальний рік
Кількість змістовних модулів – 1		2022/2023
Індивідуальне завдання _ <u>непередбачено</u> (назва)		Семестр
Загальна кількість годин: кількість годин аудиторних занять – 48 год./ загальна кількість годин – 135 год.		4-й
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 год.; самостійної роботи студента – 5,44 год.		Лекції*
		32 годин
		Практичні, семінарські*
		16 годин
		Лабораторні*
		-
		Самостійна робота
	87 годин	
	Вид контролю	
	модульний контроль, іспит	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить 48/87

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: надати майбутнім фахівцям необхідних знань з теорії та методології товарознавства, специфіки теоретичного підходу до пізнання товару, принципів побудови класифікації та кодування товарів, оцінювання та управління якістю, засвоєння професійних категорій, фахових понять та накопичення знань, навичок і методів дослідження якості товарів, необхідних для подальшого опанування навчальним матеріалом спеціальних розділів товарознавства.

Завдання: ознайомити студентів з єдиною технічною та соціальною політикою в галузі товарознавства; метою, основними принципами, об'єктами та предметами товарознавства; основними теоріями товарознавства, товарознавчими категоріями; методи пізнання та методологією товарознавства; набути практичних навичок оволодіння засобами і методами проведення дослідження якості та споживчих властивостей продовольчих та непродовольчих товарів; встановлення взаємозв'язків між поняттями якості та конкурентоспроможності товарів; сутністю кодування товарів та функцій інформації про товар;

Результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:

знати:

- категорії, поняття, терміни; визначення і класифікації, що стосуються конкретних груп товарів;
- фактори формування асортименту, властивостей і якості товарів у сфері виробництва; вимоги споживачів до властивостей, асортименту і рівня якості товарів;
- нормативно-технічні документи;
- методи випробувань і контролю якості;
- правила користування товарами і умови їхнього зберігання;
- вимоги до маркування та кодування товарів.

вміти:

- вивчати, аналізувати і оцінювати умови сфери споживання конкретних груп товарів; фактори формування вимог споживачів до асортименту і рівня якості, прогнозувати оцінку товарів споживання; обґрунтовувати ціну відповідно до споживчої цінності товарів; прогнозувати їхню конкурентоспроможність;
- користуватися нормативно-технічними документами; оцінювати товари відповідно до вимог споживачів і соціально-економічного прогресу країни;
- виявляти, визначати та оцінювати ознаки, властивості і показники якості матеріалів та виробів, що впливають на рівень забезпечення вимог споживачів;
- консультувати покупців з питань вибору товарів, їх раціонального використання, з правилами користування та догляду за ними, умовами досягнення ефективності споживання.

мати уявлення:

- про методи випробувань, контроль якості, умови пакування, зберігання та маркування товарів відповідно до вимог споживачів і соціально-економічного прогресу країни.

Компетентності, які набуваються:

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.
- ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК 4. Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- ЗК 7. Здатність працювати в команді.

ЗК 8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК 10. Здатність діяти відповідально та свідомо.

СК 1. Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

СК 2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

СК 3. Здатність здійснювати діяльність у взаємодії суб'єктів ринкових відносин.

СК 9. Здатність до організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур.

Очікувані результати навчання:

ПРН 1. Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.

ПРН 2. Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

ПРН 3. Мати навички письмової та усної професійної комунікації державною й іноземною мовами.

ПРН 11. Демонструвати базові й структуровані знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання на практиці.

ПРН 12. Володіти методами та інструментарієм для обґрунтування управлінських рішень щодо створення й функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

ПРН 13. Використовувати знання форм взаємодії суб'єктів ринкових відносин для забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

Міждисциплінарні зв'язки: хімія та основи екології, методологія і організація наукових досліджень, управління безпечністю товарів, експертиза товарів, товарознавство продовольчих товарів, товарознавство непродовольчих товарів.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1

Змістовний модуль 1 Основні категорії товарознавства, об'єкти, суб'єкти та методи практичної товарознавчої діяльності. Нормативна документація на товар. Асортимент, споживні властивості та контроль якості продовольчих та непродовольчих товарів.

Тема 1. Об'єкт, предмет, методи та зміст товарознавства.

Основні категорії товарознавства – товар, об'єкт та предмет товарознавства, корисність речі, цінність речі, вартість речі, форми вартості, споживна вартість, споживна цінність товару, економічні форми вартості, методи товарознавства. Предмет, цілі та завдання товарознавства. Об'єкти та суб'єкти товарознавчої діяльності. Місце товарознавчих знань в системі наук та їх взаємозв'язок. Методи практичної товарознавчої діяльності.

Тема 2. Види, структура та зміст нормативної документації на товар.

Нормативна документація на товар. Вид, структура, позначення, сфера застосування нормативних документів. Структурні елементи стандартів (ДСТУ, ISO, EN). Технічні регламенти підтвердження відповідності. Вимоги які пред'являються до позначень стандартів. Правила побудови і вимоги до позначення технічних умов.

Тема 3. Системи та методи класифікації товарів.

Класифікація і кодування як методи товарознавства. Класифікація методів. Теоретичні методи. Емпіричні методи. Практичні методи. Ієрархічний і фасетний методи класифікації продовольчих та непродовольчих товарів. Кодування товарів. Класифікатори. Гармонізована і комбінована системи класифікації товарів. Система класифікації товарів в Україні. Товарознавча класифікація товарів.

Тема 4. Асортимент товарів.

Асортимент товарів. Класифікація асортименту товарів. структурні характеристики та властивості асортименту товарів. Групи, підгрупи, види, різновиди асортименту споживчих товарів. Промисловий та торговий асортимент. Класифікаційні ознаки асортименту. Види асортименту. Показники асортименту. фактори формування асортименту. Управління асортиментом товарів. Удосконалення та гармонізація асортименту.

Тема 5. Основи раціонального споживання продовольчих та непродовольчих товарів.

Класифікація потреб споживачів. Норма споживання. Ієрархічна система потреб і взаємозв'язок між ними. Основи раціонального споживання продовольчих та непродовольчих товарів. Чинники формування потреб. Способи задоволення потреб і типи споживання. Типологія споживачів і їх характеристика. Теорія раціонального збалансованого харчування людини. Непродовольчі товарні потреби людини. Закон спадної граничної корисності. Правило максимізації корисності. Оцінка споживацької корисності придбання різних товарів та послуг.

Тема 6. Склад, будова та споживні властивості продовольчих та непродовольчих товарів.

Загальна характеристика споживчих властивостей товарів. Основні споживчі властивості харчових продуктів. Енергетична цінність харчових продуктів (калорійність).

Харчова цінність. Засвоюваність продуктів. Споживчі властивості непродовольчих товарів. Розподілі споживчих властивостей непродовольчих товарів на групи та підгрупи. Властивість соціального призначення товару. Типова номенклатура споживчих властивостей. Функціональні властивості товарів. Експлуатаційні властивості товарів. Показники надійності товарів. Ергономічні властивості товарів. Естетичні властивості товарів. Екологічні показники. Властивості безпеки споживання товарів. Склад та будова харчових продуктів. Неорганічні та органічні речовини харчових продуктів. Будова непродовольчих товарів. Хімічний склад сировини і матеріалів, що використовуються для виробництва непродовольчих товарів. Металеві і неметалеві матеріали непродовольчих товарів.

Тема 7. Якість товарів.

Категорія «якість». Якість продукції. Вимоги до якості. Зв'язок якості продукції з споживчою корисністю. Показники якості продовольчих та непродовольчих товарів. Технічний рівень виробів. Відповідність показників якості товарів вимогам стандарту. Визначення товарного гатунку продовольчих та непродовольчих товарів. Оцінка якості товарів. Рівень якості. Методи оцінки рівня якості товарів. Значення підвищення якості продукції. Фактори, що визначають якість товарів. Класифікація дефектів продовольчих і непродовольчих товарів. Виявлення дефектів та визначення міри невідповідності товару встановленим вимогам. Види товарних втрат продовольчих та непродовольчих товарів. Проведенні розрахунку товарних втрат. Класифікація градацій якості товарів.

Тема 8. Контроль якості продовольчих і непродовольчих товарів.

Контроль якості. Види контролю якості продовольчих та непродовольчих товарів. Контроль якості залежно від етапу життєвого циклу товару. Контролю за якісною та кількісною ознакою. Ступені контролю. Методи управління якістю продовольчих та непродовольчих товарів на різних стадіях їх життєвого циклу. Оцінюванні рівня якості продукції на етапах розробки, виготовлення і експлуатації товарів. Диференційний та комплексний методи оцінювання рівня якості продукції.

Модульний контроль – виконання контрольно-модульної роботи №1.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі:			
		лекції	прак-тичні	лабора-торні	сам. раб.
Модуль 1					
Змістовний модуль 1. Основні категорії товарознавства, об’єкти, суб’єкти та методи практичної товарознавчої діяльності. Нормативна документація на товар. Асортимент, споживні властивості та контроль якості продовольчих та непродовольчих товарів.					
Тема 1. Об’єкт, предмет, методи та зміст товарознавства	10	2	–	–	8
Тема 2. Види, структура та зміст нормативної документації на товар	13	2	1	–	10
Тема 3. Системи та методи класифікації товарів	12	2	1	–	9
Тема 4. Асортимент товарів	16	4	2	–	10
Тема 5. Основи раціонального споживання продовольчих та непродовольчих товарів	14	2	2	–	10
Тема 6. Склад, будова та споживні властивості продовольчих та непродовольчих товарів	18	6	2	–	10
Тема 7. Якість товарів	18	4	4	–	10
Тема 8. Контроль якості продовольчих і непродовольчих товарів	32	10	2	–	20
Модульний контроль (виконання контрольної роботи №1)	2	-	2	-	-
Разом за змістовним модулем 1	135	32	16	–	87
Усього годин	135	32	16	-	87

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття за навчальним планом не передбачено.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кільк. год.
1	Види, структура та зміст нормативної документації на товар	1
2	Системи та методи класифікації товарів	1
3	Асортимент товарів	2
4	Основи раціонального споживання продовольчих та непродовольчих товарів	2
5	Склад, будова та споживні властивості продовольчих та непродовольчих товарів	4
6	Якість товарів	4
7	Контроль якості продовольчих і непродовольчих товарів	2
8	Модульний контроль (виконання контрольної роботи №1)	2
	Разом	16

7. Теми лабораторних занять

(планом не передбачено)

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кільк. год.
1	2	3
1	Об'єкт, предмет, методи та зміст товарознавства	8
2	Види, структура та зміст нормативної документації на товар	10
3	Системи та методи класифікації товарів	9
4	Асортимент товарів	10
5	Основи раціонального споживання продовольчих та непродовольчих товарів	10
6	Склад, будова та споживні властивості продовольчих та непродовольчих товарів	10
7	Якість товарів	10
8	Контроль якості продовольчих і непродовольчих товарів	20
	Разом	87

9. Індивідуальні завдання

За навчальним планом не передбачено.

10. Методи навчання

Словесні, наочні, практичні.

11. Методи контролю

Поточний контроль (теоретичне опитування й розв'язання практичних завдань), модульний контроль (тестування за розділами курсу) та підсумковий (семестровий) контроль (іспит).

12. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують студенти

Розподіл балів, які отримують студенти (іспит)

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять	Сумарна кількість балів
Модуль 1 Змістовий модуль I			
1. Виконання і захист практичних робіт	0...8	7	0...50
2. Виконання контрольно-модульної роботи № I	0...50	1	0...50
Разом по змістовому модулю I			0...100
Всього по модулю 1			0...100

Якісні критерії оцінювання

Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки: у результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні знати:

- категорії, поняття, терміни; визначення і класифікації, що стосуються конкретних груп товарів;
- фактори формування асортименту, властивостей і якості товарів у сфері виробництва; вимоги споживачів до властивостей, асортименту і рівня якості товарів;

- нормативно-технічні документи;
- методи випробувань і контролю якості;
- вимоги до маркування та кодування товарів.

Необхідний обсяг вмінь для одержання позитивної оцінки: у результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні вміти:

- на підґрунті знань асортименту, конструктивних особливостей, ознак та класифікаційних групи пояснювати фактори формування асортименту, властивостей і якості непродовольчих товарів;
- використовувати наукові докази для прийняття науково обґрунтованих рішень щодо визначення методів випробувань і контролю якості непродовольчих товарів.
- аналізувати фактори формування асортименту, властивостей і якості непродовольчих товарів у сфері виробництва.

-

Критерії оцінювання роботи студента протягом семестру:

Критерії оцінювання роботи студента протягом семестру з дисципліни політичної економії визначаються оцінками «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».

Оцінка «**Відмінно**» (A): 90 – 100 балів виставляється за таких умов:

- 1) творчий підхід до засвоєного матеріалу, повнота і правильність виконання завдання;
- 2) вміння застосовувати різні принципи й методи в конкретних ситуаціях;
- 3) глибокий аналіз фактів і подій, спроможність прогнозування результатів від прийнятих рішень;
- 4) чітке, послідовне викладення відповіді на папері;
- 5) вміння пов'язати теорію і практику.

Оцінка «**Добре**» (B): 75 – 89 балів виставляється за наступних умов:

- 1) мають місце деякі неprinципові помилки несуттєвого характеру у викладі відповідей при повних знаннях програмного матеріалу;
- 2) переважання логічних підходів перед творчими у відповідях на питання;
- 3) вміння пов'язати теорію з практикою.
- 4) не завжди правильне прогнозування подій від прийнятих рішень;

Оцінка «**Задовільно**» (D): 60 – 74 балів виставляється за наступних умов:

- 1) репродуктивний підхід до засвоювання та викладання матеріалу;
- 2) недостатня повнота викладання матеріалу;
- 3) неглибокі знання основного матеріалу, наявність великої кількості неточностей у викладі матеріалу;
- 4) нечітке викладання матеріалу на папері, порушення логічної послідовності при викладі матеріалу.

Оцінка «**Незадовільно**» (FX): 1 – 59 балів виставляється за наступних умов:

- 1) відсутність знань з більшої частини матеріалу, погане засвоєння принципів положень курсу;
- 2) наявність грубих, принципів помилок при виконанні отриманих завдань;
- 3) неграмотне і неправильне викладення відповідей на папері.

Семестровий контроль (іспит) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до іспиту/заліку. Під час складання семестрового іспиту студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для іспиту/заліку складається з двох теоретичних питань, максимальна кількість балів за кожне питання 30 балів, та практичного завдання, максимальна кількість балів – 40 балів, що складає в сумі 100 балів.

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

13. Політика навчального курсу

Відпрацювання пропущених занять відбувається відповідно до розкладу консультацій, за попереднім погодженням з викладачем. Питання, що стосуються академічної доброчесності, розглядає викладач або за процедурою, визначеною у Положенні про академічну доброчесність.

14. Методичне забезпечення та інформаційні ресурси

Підручники, навчальні посібники, навчально-методичні посібники, конспекти лекцій, методичні рекомендації з проведення лабораторних робіт тощо, які видані в Університеті знаходяться в електронній бібліотеці ХАІ.

Рекомендована література

Базова

1. Товарознавство: підручник (для студентів економічних спеціальностей) [Електронне видання] / Т. Ю. Мельник. – Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2020. – 364 с.
2. Артюх Т.М., Григоренко І.В. Теоретичні основи товарознавства [електронний ресурс]: навч. посіб. – К. : НУХТ, 2014. – 263 с.
3. Щербакова Т. В. Теоретичні основи товарознавства: візуальне супроводження курсу для студентів спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» освітній ступінь бакалавр; Харківський держ. ун-т харчування та торгівлі. Харків: ХДУХТ, 2018. 133 с.
4. Байдакова Л.І. Теоретичні основи товарознавства: підручник / Л.І. Байдакова, І.М. Байдакова, Б.М. Губа, В.Я. Плахотін, О.В. Шегинський. – Луцьк : РВВ ЛНТУ, 2018. – 284 с.

Додаткова література

1. Загальні методи визначення якості та безпеки споживчих товарів : навч.-практ. посіб. / Петрова І. А., Петров С. О., Кричківська Л. В., Дубоносів В. Л. Харків : ФОП Крамаренко Ю.М., 2017. 233 с. 46.
2. Подвірна Т. В. Теоретичні основи товарознавства та підприємництва: конспект лекцій. Тернопіль : ТНТУ ім. І Пулюя, 2017. 200 с. 47.
3. Грищенко О. Ф. Стандартизація та сертифікація товарів і послуг: конспект лекцій. Суми : Сумський державний університет, 2019. 54 с.
4. Лялюк А. М. Товарознавство: методичні вказівки до виконання практичних робіт / Алла Миколаївна Лялюк. – Луцьк : Вид-во Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, 2019. – 27 с.

Нормативно-технічна документація

ДСТУ 3993-2000. Товарознавство. Терміни та визначення.

ДСТУ 2925-94. Якість продукції. Оцінювання якості. Терміни та визначення.

ДСТУ 3144-95 Коди і кодування інформації. Штрихове кодування. Терміни та визначення.

ДСТУ 3230-95. Управління якістю та забезпечення якості. Терміни та визначення.

ДСТУ 2887-94. Пакування та маркування. Терміни та визначення.

ДСТУ 2890-94 Тара і транспортування. Терміни та визначення.